

FOR THE PEOPLE
FOR EDUCATION
FOR SCIENCE

LIBRARY
OF
THE AMERICAN MUSEUM
OF
NATURAL HISTORY

OF THE
AMERICAN MUSEUM
OF NATURAL HISTORY

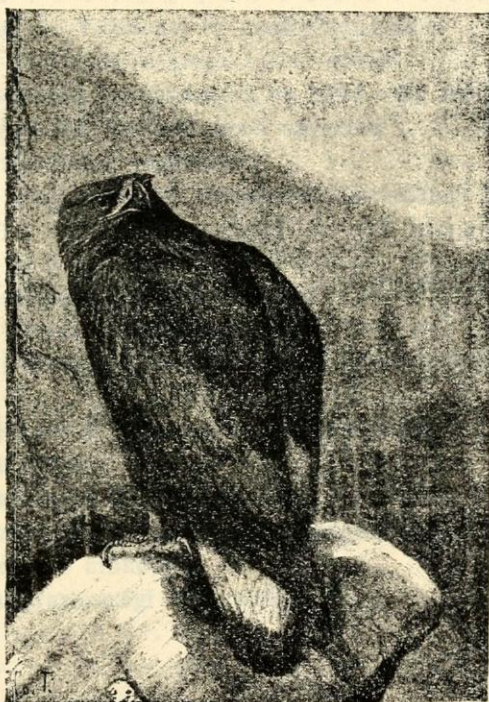
AQUILA

A MAGYAR KIRÁLYI MADÁRTANI INTÉZET FOLYÓIRATA
ZEITSCHRIFT DES KÖNIGLICH UNGARISCHEN ORNI-
THOLOGISCHEN INSTITUTES

59.82:06(43.91)

MEGINDÍTOTTA
HERMAN OTTÓ

SZERKESZTI
CHERNELHÁZI
CHERNEL ISTVÁN

GEGRÜNDET VON
OTTO HERMAN

REDAKTEUR
STEFAN CHERNEL
VON CHERNELHÁZA

XXVII. ÉVFOLYAM * 1920 * JAHRGANG XXVII.

1 ARCKÉPPEL, 1 TÁBLÁVAL, 1 TÉRKÉPPEL ÉS 1 SZÖVEGÁBRÁVAL.
MIT 1 PORTRAIT, 1 TAFEL, 1 KARTE UND 1 TEXTILLUSTRATION.

BUDAPEST

A MAGYAR KIRÁLYI MADÁRTANI INTÉZET KIADVÁNYA.
VERLAG DES K. UNG. ORNITHOLOGISCHEN INSTITUTES.

1920.

LIBRARY
OF THE
AMERICAN MUSEUM
OF NATURAL HISTORY

AQUILA

A MAGYAR KIRÁLYI MADÁRTANI INTÉZET FOLYÓIRATA
ZEITSCHRIFT DES KÖNIGLICH UNGARISCHEN ORNITHOLOGISCHEN INSTITUTES

GEGRÜNDET VON
OTTO HERMAN

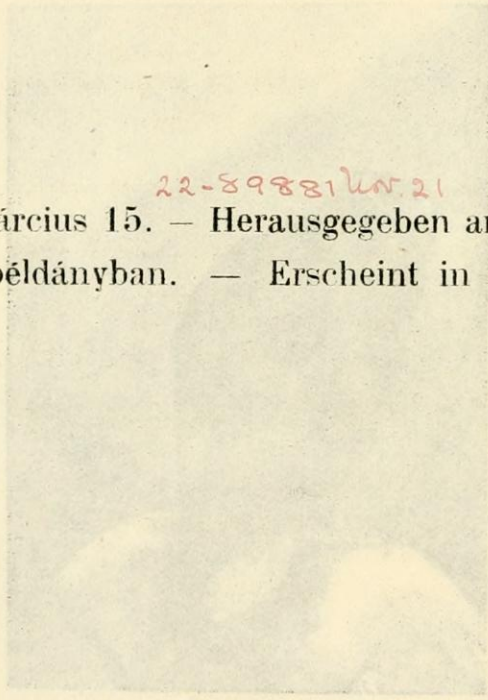
HERMAN OTTO

22-89881 Nr. 21

Kiadatott 1921. március 15. — Herausgegeben am 15. März 1921.
Megjelenik 450 példányban. — Erscheint in 450 Exemplaren.

REDAKTOR
STEFAN CHERNEL
VON CHERNELHÁZA

HERAUSGEBER
STEFAN CHERNEL

XXVII. ÉVFOLYAM • 1920 • JAHRGANG XXVII.
MIT I. PORTRAIT, I. TAFEL, I. KARTE UND I. TEXTILLUSTRATION.
I. ARCHÉOTYPE, I. TABLÉAU, I. TERMEPPEL ES I. SZÖVEGBÍRÁVAL.

BUDAPEST

A MAGYAR KIRÁLYI MADÁRTANI INTÉZET KIADVÁNYA
VERLAG DES K. U. M. CHERNEL INSTITUTES
BUDAPEST, 1921.

MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMI NYOMDA.

TARTALOM.

	Oldal
BARTHOS GYULA: Adalékok az erdei szalonka vonulási viszonyaihoz	245
BERTALAN SZILÁGYI JÁNOS: A biharmegyei Sárrét leírása 1827.	60—69
CERVA FRIGYES: A környezet hatása a vedlésre és a szineződésre	258, 259
— KÁROLY: <i>Recurvirostra avocetta</i>	254
CHERNELHÁZI CHERNEL ISTVÁN: Törvény- vagy rendelettervezet honi madaraink védelméről	7—11
— — Adatok a Balatoni és Velencei tó madárfaunájához	244, 245
— — Hegyi billegetők (<i>Motacilla boarula</i> L.) az etetőn	263
CSÖRGEY TITUS: Madárvédelmi tanulmányok az 1919—20. évekből	16—21
DR. DORNING HENRIK: Ákácán fészkelő kerti sármány	257
— — A búbos banka fészkelése padlásokon	257, 258
DR. GRESCHIK JENŐ: A kerti sármány (<i>Emberiza hortulana</i>) budapesti előfordu- lásáról	254
— — <i>Tortrix viridana</i> és a madárvilág	261
— — A házi veréb a selyemhernyót is megeszi	261
— — DR. FÜRBRINGER MIKSA nekrologusa	293, 294
DR. LAUBMANN ALFRÉD: Madárvonulási adatok az 1901—1920. évekből Kaufbeuren vidékéről	246, 247
M. KIR. MADÁRTANI INTÉZET: A madarak bogoyótáplálékáról	262
NAGY LÁSZLÓ: Vörösfejű gébics	254
RÁCZ BÉLA: Madárállományunk főlzaporodása	259, 260
SCHENK JAKAB: Madárvonulási adatok Magyarországból	39—55
— — ZEYK MIKLÓS élete és működése	71—86
— — A dunna réce magyarországi előfordulása	248—250
— — <i>Cygnus musicus</i>	250
— — <i>Tadorna cornuta</i>	250, 251
— — Cinegehéju dió	260
— — Madarak kártételei az éredő szőlőben	261, 262
— — HAUER BÉLA nekrologusa	294, 295
SZEMERE LÁSZLÓ: A kis békászó sasról	55—59
— — Különféle adatok a buhúró	255—257
— — A konyhakertet ásassuk fel minél később	262, 263
— — Népies madárnevek	264
IFJ. SZOMJAS GUSZTÁV: Hortobágyi levél	254, 255
DR. TARJÁN TIBOR: Egyes madárfajok terjedése a városokban	258
— — A meggyvágó viselkedése a párzás alatt	258
— — A béka mint madárfióka pusztító	263
VITÁNYI LÁSZLÓ: Madárvédelmi kísérletek és megfigyelések	31—36
WARGA KÁLMÁN: Adalékok Budapest orniszához	251—254
— — <i>Acanthis flavirostris</i>	254

	Oldal
ZEYK MIKLÓS: Erdély madarai	87—144
— — Ornithologiai Naplók	145—164

Levelezés: J. E. M. MELLOR levele a <i>Passer hispaniolensis</i> ügyében és az arra adott válasz	282—285
Intézeti ügyek	290, 291
Personalia	292
Nekrologus (Dr. FÜRBRINGER M. és HAUER BÉLA)	293—295
Index alphabeticus avium	299—304

CONTENTS.

	Page
CSÖRGEY TITUS: Studies on the protection of birds in the years 1919 and 1920 in Hungary	29
SCHENK JAMES: To the memory of the forgotten hungarian ornithologist MIKLÓS DE ZEYK (1810—1854.)	242, 243
VITÁNYI LÁSZLÓ: Extract from the article about „Experiments and observations on Bird protection“	38

TABLE DES MATÉRIES.

	Page
CSÖRGEY TITUS: Études sur la protection des oiseaux en 1919—20.	30
J. E. MELLOR: Lettre au sujet de <i>Passer hispaniolensis</i> et réponse de l'institut	285—290

INHALT.

	Seite
BARTHOS JULIUS: Beiträge zur Kenntniss der Zugverhältnisse der Waldschnepfe	266
BERTALAN SZILÁGYI JOHANN: Beschreibung des grossen Sárrét-Sumpfes im Komitate Bihar aus dem Jahre 1827.	69, 70
CERVA FRIEDRICH: Einfluss der Umgebung auf Mauser und Färbung des Gefieders	276—278
— KARL: <i>Recurvirostra avocetta</i>	272
CHERNEL STEFAN V. CHERNELHÁZA: Entwurf einer Verordnung oder eines Gesetzes betreffend den Schutz der heimischen Vögel	11—15
— — Beiträge zur Vogelfauna des Balaton und Velenceer Sees	264—266
— — Gebirgsstelzen (<i>Motacilla boarula</i> L.) am Futterplatze	281
CSÖRGEY TITUS: Studien über den Vogelschutz in Ungarn in den Jahren 1919—1920.	22—28
DR. DORNING HEINRICH: Das Nisten der Gartenammer auf einem Akazienbaum	275
— — Das Nisten des Wiedehopfen auf dem Dachboden der Häuser	275, 276
DR. GRESCHIK EUGEN: Zum Vorkommen der Gartenammer (<i>Emberiza hortulana</i> L.) bei Budapest	272
— — <i>Tortrix viridana</i> und die Vogelwelt	279, 280
— — Der Haussperling verzehrt auch Seidenraupen	280
— — Necrolog von DR. MAX FÜRBRINGER	295—297
DR. LAUBMANN ALFRED: Ankunftsdaten für die Umgebung von Kaufbeuren im bayrischen Algau aus den Jahren 1901—1920.	246, 247
NAGY LADISLAUS: Rotköpfiger Würger	272
RÁCZ BÉLA: Die Vermehrung unseres Vogelbestandes	278
SCHENK JAKOB: Vogelzugsdaten aus Ungarn	39—55
— — Leben und Wirken von NIKOLAUS ZEYK	165—183
— — Das Vorkommen der Eiderente in Ungarn	266—269
— — <i>Cygnus musicus</i>	269, 270
— — <i>Tadorna cornuta</i>	270
— — Meisenschalige Nüsse	278, 279
— — Vogelschaden im Weingarten	280, 281
— — Necrolog von BÉLA HAUER	297, 298
SZEMERE LADISLAUS: Über den Schreiadler	59, 60
— — Ungarische Vogeltrivialnamen	264
— — Allerlei Beobachtungen über den Uhu	273—275
— — Das Aufgraben des Küchengartens	281
SZOMJAS GUSTAV jun: Brief aus der Hortobágy Puszta	273
DR. TARJÁN TIBERIUS: Der Einzug einiger Vogelarten in die Städte	276
— — Das Verhalten des Kirschkerneissers während der Paarungszeit	276
— — Der Frosch als Vogelschädling	281, 282

Törvény- vagy rendeletervezet honi madaraink védelméről.

Írta: CHERNELHÁZI CHERNEL ISTVÁN.

„Aquilánk“ mult évi (1919.) kötetében közöltem azt a nemzetközi madárvédelem érdekében írott emlékiratomat, mely a párisi béketanácskozások alkalmából készült, de rendeltetését el nem érte, mert hiszen a világháboru borzalmasságainak nem béketárgyalások, hanem a győztes hatalmak reánk parancsolt határozatai vetettek véget, azok szabályozták egyoldaluan világrészünk jövőjét, új rendjét. Hogy ez az új szabályozás, mely Európa legtöbb államainak régi kereteit fenekestül felforgatta és a nemzetek nyugalma felzaklatta, mikor érleli meg azt az állapotot, amit a béke áldásaiban óhajtunk megtalálni? s mikor hozza el azt az időpontot, melyben a népek felkavart élete annyira kiegyensúlyozódik, hogy a nemzetközi ügyek során a madarak védelme is — mint az emberiség közös érdeke — megértő méltánylásra fog találni és vállvetett egyetértéssel fog tárgyalatni? Azt egyelőre nem is sejthetjük, de tartunk tőle, hogy egyhamar nem.

Bármint legyen is azonban, mi a magunk részéről megtettük e tekintetben a tisztüinkből sugalmazott s kötelességünknek érzett lépést s emlékiratunk közzétételével szaktársaink összessége, minden nemzeti képviselői előtt feltártuk a madarak nemzetközi védelme dolgában elfoglalt álláspontunkat, hogy módot adjunk nekik felfogásunk megismerésére, megfontolására, mérlegelésére és megvitatására.

Emlékiratunk kiegészítéseképen most azután azt a „tervezetet“ is közreadjuk, mely a nemzetközi madárvédelem rendezésével párhuzamosan az országos, tehát az általánossal szemben a szűkebbkörű, helyi vagyis a hazai rendezését madaraink védelmének célozza.

Igaz ugyan, hogy Magyarország már régebben különféle törvényes intézkedéseket alkotott a madarak hathatós oltalma érdekében s az ügyet kielégítő módon rendezte¹⁾; ámde azóta évek multak, a viszonyok változtak s tapasztalataink is öregbedtek. Bizonyos fogyatékosága volt a mi madárvédelmi intézkedéseinknek, hogy nem külön madárvédő törvényben vagy rendeletben foglaltatnak, hanem különböző más törvények vagy rendeletek részeit, azoknak bizonyos szakaszait alkotják.

¹⁾ 1883: XX. t.-c. a Vadászatról 9., 12., 15., 20., 30. §§.

1894: XII. t.-c. a mezőgazdaságról és mezőrendőrségről 57., 58. §§.

A földmivelésügyi minister 1901. márc. 18-án kelt 24.655/VII. 1. sz. körrendelete.

Gyakorlati követelmény tehát e törvényes intézkedések hatályosságának fokozására, hogy egyetlen törvényben vagy rendeletben foglaltasanak, még pedig mostanság már a fejlődés menetét is kifejezésre juttatva a várható nemzetközi megállapodásokkal összhangzásban.

Mindezeket figyelembe véve szerkesztettük meg e tervezetet s kivált abban is javítani igyekeztünk a régebbi kormányrendeleten, hogy ahhoz nem a védendő madárfajok névjegyzékét csatoljuk, hanem ellenkezően a pusztíthatókéét. Az utóbbi csoport mindössze kevés fajt foglal magában, tehát a köztudat e néhánynak nevét könnyebbszerrel beveheti, emlékezetbe vésheti, mint sok-sok fajnak hosszú lajstromát.

Ama kéressel közöljük e tervezetünket szaktársainkkal, hogy megismerve felfogásunkat, elveinket és nézeteinket, azokat esetleg bírálat tárgyává tehessék, megvitathassák s így annak lényegét és részleteit meghánytorgatva szövegünket megrostálhassák avagy kiegészíthessék, hogy azután e tervezet a végleges megszövegezésben madaraink oltalmát ne csak szándékolja és parancsolja, hanem minden ízében kifogástalanul biztosítsa is.

Örömmel és készségesen vesszük hát szaktársaink indokolt és a dolog lényegébe vágó észrevételeit, megjegyzéseit, sőt azokat a jó ügy érdekében melegen kérjük.

Tervezetünk ime a következő :

I.

Minden vadon élő madár köztulajdon. Minthogy pedig madaraink — kevés számu „*tulnyomóan káros*“ fajtól eltekintve — az emberi érdekeknek nincsenek ártalmára, sőt jórészüik hathatósan közremunkálkodik a különböző gazdasági ágak természeti ellenségeinek (káros rovarok, dudvák) apasztásában; minthogy továbbá valamennyi madár kivétel nélkül nevezetes tényezője környezetünk, a Természet, megélénkítésének, megépítésének; s minthogy emberi érzésünk is sugalja, hogy e vonzó lényeket oltalomba fogadjuk; s minthogy végül még az ember érdekeit károsító fajoknak is van létjogosultságuk a Természet egyetemében s teljes kiirtásuk már csak tudományos szempontból is pótolhatatlan veszteség volna: mindezen okokból madarat bántani, elfogni, megölni, valamint a madarak fészkeit, tojásait, fiókáit háborgatni, megsemmisíteni, velük és madarakból eredő anyagokkal (tollak) kereskedni, azokat szállítani, más területekről behozni vagy másokra kivinni általában tilos.

II.

Ez általános tilalom alól kivételnek annyiban van helye, amennyiben esetről-esetre, meghatározott helyen és időközben megengedettik, hogy indokolt kérelemre :

1. tudományos célból szakemberek vagy a művelődést szolgáló intézetek megbízottai gyűjteményeik részére madarakat, fészkeket, tojásokat és madárfiókákat meghatározott számban és időközben gyűjthessenek és megfigyelés vagy tanulmányozás céljából foghasznának és fogságban tarthassanak ;
2. házak, lakások tulajdonosai, haszonélvezői a belső területeken alkalmatlanságot okozó madárfészkeket eltávolíthassanak ;
3. kedvtelés céljából kalitkában bárki gazdaságilag közömbös madarakat tarthasson. (Kanári madarak, tenyésztett és háziszárnyas számba menő fajok tartása természetesen szintén szabad.)
4. Külön felhatalmazott és vadászati engedéllyel bíró egyének külső területeken — kérelem nélkül is — elejthessék és foghassák a következő fajokat s ezek fészkeit, tojásait és fiókáit pusztíthassák :

a) Minden időben korlátlanul :

Héját (*Astur palumbarius*),
 Karvalyt (*Accipiter nisus*),
 Réti héjákat (*Circus*),
 Dolmányos varjút (*Corvus cornix*),
 Fekete varjút (*Corvus corone*),
 Szarkát (*Pica rustica*),
 Házi verebet (*Passer domesticus*),
 Mezei verebet (*Passer montanus*),
 Bukókat (*Mergus*),
 Jegesbuvárokat (*Colymbus*).

b) A költés szakának, azaz márc. 15-től—jul. 1-ig kivételével, a következőket ;

Sólymok (*Falco*) minden fajtát, kivéve a vércsét: kék vércsét (*Cerchneis vespertinus*), vörös vércsét (*Cerchneis tinnunculus*), fehérkarmú vércsét (*Cerchneis Naumanni*).

Búbos vöcsök (*Podiceps cristatus*),
 Kárókatonák (*Phalacrocorax*),
 Szürke gém (*Ardea cinerea*),
 Vörös gém (*Ardea purpurea*),
 Szajkó (*Garrulus glandarius*),
 Nagy örgébiés (*Lanius excubitor*).

5. Az előbbi b) pont alatt felsorolt s minden egyéb időként és helyenként a gazdaság különböző ágainak és egyéb emberi érdekeknek kártokozó madárfajok ellen szőlőkben, kertekben, faiskolákban, ültetvényekben, bevetett területeken bármikor szabad védekezni. A károsítás azonban minden esetben megokoltan

bejelentendő, mire a kérelmező a védekezésben követendő eljárásra tüzetes utasítást kap.

6. Vad számba fogható, tehát szorosan a vadászat körébe tartozó madárfajokról, melyek húsa konyhára kerül s így köztáplálék, a vadászatról szóló törvény s az azt kiegészítő rendeletek külön intézkednek. Az e fajoktól eredő tollakkal kereskedni, azokat ipari célokra felhasználni csak úgy szabad, mint akár a házi-szárnyasok tollait.

III.

A madarak megismerésére, jelentőségük ismeretére úgy a nép-, polgári valamint a középiskolák tanulói eleve kioktatandók, hogy az idevágó tudnivalók általánosan beszivárognak a serdülő ifjuság fogékony lelkébe. Szintugy tanítandó az észszerű gyakorlati madárvédelem. Mindezek megvalósításának hatásos eszközei és intézményei minők: az „*Ifjusági Madárvédő Liga*“ és a „*Madarak és fák napja*“, és azok fejlesztése, minden iskolában kötelezően elrendeltetnek.

IV.

Minden a madárvédelem érdekében létesített ültetvénynek, mester-séges fészekodunak, etetőnek s egyéb madárvédő berendezésnek bántalmazása és rongálása tilos.

V.

A mezőgazdaságra alkalmatlan kopár területek (vizmosások, partok, szakadékok stb.) bokrokkal és fákkal beültetendők. Az ilyen régebben beültetett, elbokrosodott területek tisztítása, kiirtása tilos. Kertek, szőlők, rétek s egyéb területek mesgyéin eleven gypük (élősövények) ültetése nagyon ajánlatos. A már meglevőket nyomós ok nélkül kiirtani nem szabad. A délről északi irányban fekvők azonban $1\frac{1}{2}$ méternél, a nyugatkeleti irányban fekvők pedig 1 méternél magasabbak csak az esetben lehetnek, ha a határvonaltól legalább 2 méternyire esnek, de akkor is 3 méternél magasabbak nem lehetnek.

VI.

Minden e törvényben (rendeletben) említett engedélyért az elsőfoku közigazgatási hatóság (vármegyékben a járási főszolgabíró, városokban a polgármester) útján a „*Magyar Királyi Madártani Intézethez*“ (Budapest, Debrői-ut 15.) kell folyamodni, sürgős esetekben táviratozni. Ugyan- csak oda intézendő minden bejelentés. A kérelem dolgában az intézet véleményezése alapján a m. kir. Földmivvelésügyi Minister dönt. Említett intézet szolgál egyuttal minden madárvédelmi és egyéb a madártan körébe vágó ügyben tanáccsal és utbaigazítással.

VII.

E rendelet ellen vétők — kiskoruaikért szülők vagy gyámjuk felelősök — kihágást követnek el, mely a beszámítás mértéke szerint 100—2.000 koronáig vagy behajtathatatlanság esetén megfelelő elzárással büntethető.

VIII.

A törvény (rendelet) kibocsátása napján nyomban érvénybe lép s egyben minden régebbi a madarak védelmére vonatkozó törvényes intézkedés hatályát veszti.

Badacsony, 1920. szeptember 22-én.

Entwurf

für eine Verordnung oder eines Gesetzes betreffend den Schutz der heimischen Vögel.

VON STEFAN CHERNEL VON CHERNELHÁZA.

Im Jahrgang 1919 unserer „Aquila“ habe ich meine für die Friedensberatungen in Paris bestimmte Denkschrift, betreffend der Regelung des internationalen Vogelschutzes veröffentlicht, welche jedoch ihre Bestimmung nicht erreichen konnte, weil ja den Schrecknissen des Weltkrieges keine normalen Friedensverhandlungen folgten, sondern vielmehr nur die Machtsprüche und Befehle der Siegerstaaten, durch welche die Zukunft und die Neuordnung unseres Welttheiles ganz einseitig aufgebaut wurde.

Wann diese Neuregelung, welche die alten Rahmen der meisten europäischen Staaten zerrissen und ihre Grenzen gänzlich ungeändert hat, jenen Zustand zeitigen wird unter welchen wir uns die ersehnten Segnungen eines Friedens vorstellten? und wann wohl der Zeitpunkt näher rücken wird, in dem das aufgewühlte Leben der Völker soweit wieder ausgeglichen und beruhigt sein wird, dass man in der Reihe internationaler Angelegenheiten auch den Vogelschutz, als gemeinsames Interesse der Menschheit, in gemeinsamer Arbeit zur Beratung und Erledigung heranziehen wird? lässt sich vorderhand kaum ahnen; eher dürften wir die Ansicht aussprechen, dass es sobald kaum geschehen wird.

Es sei dem wie immer, wir erachteten es trotzdem als unsere Pflicht und Aufgabe diesbezüglich einen Schritt vorwärts zu machen und mit der Herausgabe unserer Denkschrift unseren Standpunkt betreffs des internationalen Vogelschutzes vor die Augen unserer Fachgenossen zu führen, dieselben der Gesamtheit der Vertreter des Vogelschutzes bekannt zu machen, damit sie in Kenntnis unserer Auffassung dieselbe erwägen, diskutieren und ein Urteil darüber fällen mögen.

Als Ergänzung unserer Denkschrift wollen wir nun auch einen Entwurf für ein Vogelschutzgesetz veröffentlichen, welches gewissermassen im Einklang der eventuellen Neuregelung der internationalen Vogelschutzfrage, die gesetzlichen Bestimmungen speciell für Ungarn ins Auge fasst.

Allerdings hat Ungarn schon vor längerer Zeit durch verschiedene gesetzliche Massregeln den Vogelschutz erspriesslich gefördert und tadellos geordnet¹⁾; doch sind seither Jahre verflossen, die Verhältnisse erfuhren seitdem auch eine wesentliche Änderung und unsere Erfahrungen eine Erweiterung. Es erscheint daher geboten, nun endlich die bisherigen in verschiedenen Gesetzartikeln und Verordnungen zerstreuten Vogelschutzverfügungen in einem besonderen Vogelschutzgesetze zu vereinigen, den neueren Erfahrungen gemäss zu verbessern und zu modifizieren, dabei aber auch mit den erhofften von uns in unserer Denkschrift angebahnten internationalen Abmachungen in Einklang zu bringen. All dies in Betracht gezogen, haben wir den folgenden Entwurf ausgearbeitet. Wir trachteten auf eine bündige, kurze Fassung des Textes und haben die lange Liste der zu schützenden Vogelarten, welche unserer früheren Vogelschutzverordnung beigelegt war, gänzlich weggelassen, an Stelle derselben aber jene der nicht- oder nur zeitweise (Brutzeit) zu schützenden Vogelarten aufgenommen, da es ja auf der Hand liegt, dass durch die Kenntnis eines, ganze Reihen von Namen enthaltenden Verzeichnisses das Gedächtnis viel zu viel belastet wird, um in die Allgemeinheit zu dringen, hingegen die Namen einiger Arten von jedermann leicht gemerkt werden können.

Wir übergeben hiemit unseren Entwurf mit der Bitte an unsere heimischen Fachgenossen, sie mögen denselben in Kenntnis unserer Ansichten und Prinzipien einer Beurteilung unterziehen, den ursprünglichen Text nach eigener Erwägung verbessern, ergänzen oder umschreiben, damit man dann nach Aufarbeitung der verschiedenen Bemerkungen und Äusserungen die endgültige Abfassung des Textes in Angriff nehmen könne und derselbe seinen Zweck, den nachhaltigen Schutz der Vögel zu erlangen, nicht nur bestrebe, sondern in vollem Masse, unanfechtbar tatsächlich sichere.

Wir nehmen daher alle diesbezüglichen Bemerkungen und Äusserungen unserer Fachgenossen stets mit Freude entgegen und bitten sie auch darum im Interesse der guten Sache.

Nun möge der Text des Entwurfes folgen:

I.

Alle wildlebenden Vögel bilden ein Gemeingut. Da nun unsere Vögel — mit Ausnahme einiger, „vorwiegend schädlichen“ Arten —

¹⁾ XX. G. A. v. J. 1883 über die Jagd. §§ 9., 12., 15., 20., 30.

XII. G. A. v. J. 1894 über Landwirtschaft und Feldpolizei. §§ 57., 58.

Circ. Verord. des Ministers f. Landwirtschaft No 24., 655/VII. 1 v. 18. März 1901.

die menschlichen Interessen nicht schädigen, vielmehr die meisten zur Verminderung der natürlichen Feinde (schädliche Insekten, Unkraut) der verschiedenen Zweige unserer Wirtschaft erheblich beitragen, da nun ferner alle Vögel ausnahmslos einen wichtigen Faktor zur Belebung und Verschönerung unserer Umgebung und der ganzen Natur darstellen, da aber auch unser menschliches Gefühl dem Zuge der besseren Überzeugung folgend, uns dazu anspornt, dass wir diese reizenden Wesen in Schutz nehmen sollen; und da nun endlich selbst die den menschlichen Interessen schädlichen Arten eine Existenzberechtigung in dem Naturganzen haben und ihre Ausrottung schon aus wissenschaftlichen Gründen einen unersetzlichen Verlust bedeuten würde, ist daher aus all diesen erwähnten Ursachen im Allgemeinen verboten: der Fang, das Töten und Beschädigen der Vögel, das Stören, die Wegnahme oder das Vernichten ihrer Nester, Eier und Jungen, gleichwie der Handel mit denselben, der Transport derselben und von Vögeln herstammenden Materialien (Federn), sowie die Ein- Durch- und Ausfuhr von all diesem.

II.

Von diesem allgemeinen Verbot sind insofern Ausnahmen gestattet, indem nach Einbringung eines motivierten Gesuches von Fall zu Fall, für bestimmte Gebiete, zeitweise die Erlaubnis gegeben werden kann:

1. dass für wissenschaftliche Zwecke Fachmänner oder die Bevollmächtigten der interessierten Kulturinstitutionen für ihre Sammlungen Vögel, Nester, Eier und Jungvögel in bestimmter Zahl und bestimmtem Zeitraum zu sammeln und behufs Beobachtung und Studium Vögel zu fangen und zu halten berechtigt sind;
2. dass Eigentümer und Nutzniesser von Häusern, Wohnungen die an oder in den Gebäuden und inneren Hofräumen stehenden nicht erwünschten Vogelnester entfernen dürfen;
3. dass jedermann wirtschaftlich indifferente Vögel aus Liebhaberei als Käfigvögel zu halten berechtigt sei. [Das Halten von Kanarienvögeln oder gezüchteten Arten (Hausgeflügel) ist natürlich erlaubt].
4. dass eigens Bevollmächtigte und Inhaber eines Jagdscheines auf extravillanem Gebiet — auch ohne besondere Erlaubnis — die folgenden Arten erlegen oder fangen, ihre Nester und Eier vernichten dürfen:

a) Zu jeder Zeit schrankenlos:

Habicht (*Astur palumbarius*),

Sperber (*Accipiter nisus*),

Weihen (*Circus*),

Nebelkrähe (*Corvus cornix*),

Rabenkrähe (*Corvus corone*),
 Elster (*Pica rustica*),
 Haussperling (*Passer domesticus*),
 Feldsperling (*Passer montanus*),
 Säger (*Mergus*),
 Eistaucher (*Colymbus*).

b) Mit Ausnahme der Brutzeit, vom 15. März bis 1. Juli :

Edelfalken (*Falco*) alle Arten mit Ausnahme des Rotfussfalken (*Cerchneis vespertinus*), Rötelfalken (*Cerchneis Naumanni*), Turmfalken (*Cerchneis tinnunculus*),
 Haubensteisfuss (*Podiceps cristatus*),
 Kormorane (*Phalacrocorax*),
 Grauer Reiher (*Ardea cinerea*),
 Purpurreiher (*Ardea purpurea*),
 Eichelhäher (*Garrulus glandarius*),
 Grosser Raubwürger (*Lanius excubitor*).

5. Es ist jedoch in jeder Zeit gestattet die Verteidigung sowohl gegen alle unter dem letztthin erwähnten Punkt *b)* aufgezählten und allen anderen jeweilig oder örtlich den verschiedenen Kulturzweigen und den menschlichen Interessen schädlichen Arten in Weingärten, Gärten, Baumschulen, auf Saaten und angebauten Flächen. Die Schädigung ist jedoch in jedem einzelnen Falle motiviert anzumelden, auf das hin der Anmelder die nötige Instruktion für die Abwehr erhalten wird.
6. Über das Flugwild, d. h. über die zur Jagd gehörenden Vogelarten, deren Wildpret für Küchenzwecke verwendet wird und als Volksnahrung dient, verfügen das betreffende Jagdgesetz und die dasselbe ergänzenden Verordnungen. Die vom Flugwild stammenden Federn dürfen zwecks gewerblicher Aufarbeitung benützt werden und ist daher auch der Handel mit denselben erlaubt, gleichwie mit den vom Hausgeflügel herrührenden Federn.

III.

Zur Kenntnis der Vögel und ihrer Bedeutung sind die Schüler der Volks-, Bürger- sowie Mittelschulen gehörig zu unterrichten, damit das diesbezügliche Wissen in der Seele der Jugend allgemein Wurzel fasse. Gleichfalls ist der rationelle, praktische Vogelschutz und dessen zweckdienliche Mittel zu lehren. Ferner sind Institutionen wie solche „*Der Jugendbund für Vogelschutz*“, „*Der Vogel- und Baumtag*“ darstellen, in den angeführten Schulen offiziell einzuführen und zu fördern.

IV.

Das Zerstören, die Beschädigung und Beunruhigung der im Interesse des Vogelschutzes geschaffenen Anpflanzungen, künstlicher Nisthöhlen, Futterapparate und anderer Vogelschutzeinrichtungen ist verboten.

V.

Für landwirtschaftliche Zwecke ungeeignete öde Stellen und Gründe (Hohlwege, Wasserrisse, Uferböschungen) sind mit Buschwerk und Bäume zu bepflanzen, etwa schon bepflanzen zu schonen und ist deren Ausrodung verboten. An den Grenzen der Gärten, Wiesen, Weingärten ist die Pflanzung von lebenden Zäunen oder Hecken sehr zu empfehlen; schon vorhandene dürfen ohne ernstern Grund nicht beseitigt werden. Die von Süd nach Nord sich erstreckenden Hecken dürfen aber höchstens nur 1 $\frac{1}{2}$ Meter, die von West nach Osten verlaufenden höchstens 1 Meter hoch gehalten werden; nur wenn dieselben von der Grenzlinie 2 Meter entfernt stehen, kann ihre Höhe bis zu 3 Meter erreichen.

VI.

Eine jede laut dieser Verordnung einzuholende Erlaubnis ist auf dem Wege der Verwaltungsbehörden erster Instanz (in Bezirken der Oberstuhlrichter, in Städten der Bürgermeister) von dem „Kön. ung. Institut für Vogelkunde“ (Budapest, II. Debrői ut 15) einzuholen, eine jede Anmeldung dorthin zu richten, u. zw. in dringenden Fällen telegrafisch. Nach Gutachten des genannten Institutes entscheidet darüber der kön. ung. Minister für Landwirtschaft. In allen den Vogelschutz oder überhaupt die Vogelkunde betreffenden Fragen und Angelegenheiten gibt das kön. ung. Institut für Vogelkunde Aufschluss und Anweisung.

VII.

Zu widerhandlungen gegen diese Verordnung werden nach dem Masse des Vergehens mit 100 bis 2.000 Kronen Geldstrafe, oder mit entsprechender Haft bestraft. Für Minderjährige haften die Eltern oder der Vormund.

VIII.

Diese Verordnung tritt am Tage der Herausgabe in Kraft und sind damit ältere, den Vogelschutz betreffende Gesetze und Verordnungen ausser Kraft gesetzt.

Badaesony, 22. September 1920.